

QUAN HỆ QUỐC TẾ

NHẬN DIỆN TƯ DUY CHIẾN LƯỢC CỦA TỔNG THỐNG DONALD TRUMP

Nguyễn Đình Luân

Tóm tắt: Sau khi giành chiến thắng, Tổng thống đắc cử Donald Trump hứa sẽ thực hiện một cuộc cách mạng chiến lược lớn nhằm phá hủy dự án đa thể hệ của Mỹ để định hình một thế giới mở và ổn định. Trên cơ sở phân tích các tuyên bố và thực tiễn triển khai chính sách trong hai năm qua của chính quyền Donald Trump, bài viết đưa ra một số đánh giá, nhằm nhận diện tư duy chiến lược của Tổng thống Donald Trump.

Từ khóa: Mỹ, Donald Trump, tư duy chiến lược

Sau khi giành chiến thắng, Tổng thống đắc cử Donald Trump hứa sẽ thực hiện một cuộc cách mạng chiến lược lớn nhằm phá hủy dự án đa thể hệ của Mỹ để định hình một thế giới mở và ổn định.¹ “Chiến lược... là nhận ra các yếu tố thuận lợi có mặt trong tất cả các tình huống, cho dù chúng còn rỗng tuếch hay mới chỉ là dấu hiệu hé ra, kể cả với tình huống bất lợi nhất, để sau đó tìm cách khai thác bằng cách hướng theo chúng suốt chiều dài chúng triển khai.”²

Bên cạnh cách tiếp cận chiến lược này, còn cần phải chú ý tới bản sắc tư duy chiến lược của đảng Cộng hoà so với đảng Dân chủ và cá nhân Tổng thống D. Trump vốn là người gốc Đức - quê hương của F. Nietzsche với tác phẩm nổi tiếng “Bên kia thiện ác” đề cập tới “ý chí quyền lực” và “siêu nhân”. Ông còn là thiếu sinh quân ở Học viện Quân sự New York, doanh nhân

thành đạt, tác giả của cuốn sách “Nghệ thuật Đàm phán” (Art of the Deal) xuất bản 1987 và là đồng tác giả cuốn “Sống sót ở vị trí dẫn đầu” (Surviving at the Top) xuất bản năm 1990. Theo ông, “Binh pháp” rất có giá trị đối với các chiến lược kinh doanh và quản lý. Ngày 17/7/2012, ông D. Trump đã viết trên Twitter: “Nghệ thuật đỉnh cao của chiến tranh là khuất phục kẻ thù mà không cần giao chiến.”⁴ “Binh pháp” giúp nhận diện những hành động và lời nói khác thường có thể gây tranh cãi của ông như việc điện đàm với Tổng thống Đài Loan Thái Anh Văn ngày 2/12/2016 trước khi nhậm chức. Động thái đầu tiên này đã “hé lộ” một định hướng chiến lược mới của Tổng thống D. Trump.

Chủ nghĩa hiện thực (Realism) vốn là một trường phái lý luận chính trị có ảnh hưởng vượt trội trong tư duy chính trị Mỹ, đặc biệt là trong đảng Cộng hoà.

Điều đáng chú ý ở đây là Tổng thống D. Trump đã sử dụng thuật ngữ “*chủ nghĩa hiện thực có nguyên tắc*” (principled realism) trong bài phát biểu vào ngày 19/9/2017 tại Đại hội đồng Liên Hợp quốc: “Chúng ta được *định hướng bởi kết quả*, không phải ý thức hệ. Chúng ta có chính sách của *chủ nghĩa hiện thực có nguyên tắc, bắt nguồn từ các mục tiêu, lợi ích và giá trị cùng chia sẻ*.”⁵ Còn trong bài phát biểu tại Đại hội đồng Liên Hợp quốc ngày 25/9/2018, Tổng thống D. Trump đã giải thích rõ: “Chính sách chủ nghĩa hiện thực có nguyên tắc của Mỹ là (Mỹ) *sẽ không bị giữ làm con tin của những giáo điều cũ, những hệ tư tưởng đã bị xóa bỏ, và những chuyên gia có danh đang được chứng minh là sai trái qua các năm tháng, thời gian và lại thời gian. Điều này là đúng không chỉ đối với vấn đề hoà bình mà cả vấn đề thịnh vượng*.”⁶

Diễn hình của giáo điều cũ là tư duy thông thường (conventional thinking) và chính sách với Trung Quốc. Chính Tổng thống B. Obama đã phải thừa nhận: “*tư duy thông thường đã làm nảy sinh sai lầm chiến lược lớn, sai lầm chiến lược lớn nhất từ chiến tranh Việt Nam là cuộc chiến xâm lược Iraq năm 2003*.”⁷ Còn trong bài phát biểu về Trung Quốc tại Viện Hudson ngày 4/10/2018, Phó Tổng thống Mỹ Mike Pence cũng đã viện dẫn phương thức “*nghĩ về tương lai theo những cách không bình thường*” (think about the future in *unconventional ways*).⁸ Thực ra, chiến lược này vốn

“*không phải là lẽ phải thông thường*” và đó chính là điều mà Tổng thống D. Trump muốn khắc họa một tư duy chiến lược mang dấu ấn riêng.

Giáo điều nổi bật nữa là định hướng chủ đạo “*can dự xây dựng*” trong chính sách của Mỹ đối với Trung Quốc kể từ khi Tổng thống R. Nixon thăm Trung Quốc năm 1972 đến nay. Theo Tiến sỹ Michael Pillsbury Viện Hudson, chính sách này qua nhiều thập niên có thay đổi, nhưng không đáng kể, dựa trên 5 tiên đề: (1) Can dự sẽ đưa Trung Quốc đến hợp tác hoàn toàn với Mỹ; (2) Trung Quốc đang trên đường tiến đến dân chủ; (3) Trung Quốc yếu như một cánh hoa mỏng manh; (4) Trung Quốc muốn phát triển giống như Mỹ; (5) Phái điều hầu (*ying pai*) ở Trung Quốc không mạnh.⁹ Chiến lược An Ninh Quốc gia (NSS) tháng 12/2017 của Chính quyền Tổng thống D. Trump đã phê phán sự thất bại của chính sách can dự, thừa nhận Mỹ bị “*tuột dốc chiến lược*”, đồng thời nhấn mạnh định hướng “*chủ nghĩa hiện thực có nguyên tắc*”. Từ tuyên bố và thực tiễn triển khai chính sách hai năm qua có thể khái quát 5 nguyên tắc sau:

1. Nước Mỹ trên hết

Chủ nghĩa hiện thực xác định quốc gia là chủ thể chính trong hệ thống thế giới với cấu trúc “*được xác định bởi các chủ thể chính yếu trong hệ thống, chứ không phải tất cả các chủ thể trong hệ thống đó*.”¹⁰ Mục tiêu của chính sách đối ngoại là ưu tiên bảo vệ lợi ích quốc gia

và lợi ích quốc gia được xác định trong quan hệ với sức mạnh quốc gia trong một thế giới hỗn loạn, “được ăn cả ngã về không” (zero-sum game). Khi vận động tranh cử năm 2016, D. Trump đã đưa ra khẩu hiệu “*nước Mỹ trên hết*” (America First) và xác định nhiệm vụ của tổng thống: “*Hơn bất kỳ việc nào khác, đó là an ninh của quốc gia... Đó là số một, hai và ba... Quân đội mạnh không để xây ra bất kỳ điều gì xấu đối với đất nước từ bên ngoài...*”¹¹ Đó cũng chính là nguyên tắc cốt lõi của chủ nghĩa hiện thực.

Trong Diễn văn nhậm chức ngày 20/1/2017, Tổng thống D. Trump tuyên bố: “*Từ ngày hôm nay trở đi nước Mỹ sẽ là trên hết...*” Quan niệm của ông về lãnh đạo của đất nước luôn phải đặt ưu tiên quốc gia lên trên hết và bảo vệ lợi ích quốc gia hơn hết thảy mọi thứ khác vừa là logic chính trị phổ quát, vừa có nội hàm cụ thể: (i) *an ninh quốc gia, lợi ích quốc gia và giá trị Mỹ là trên hết*; (ii) *không thể đợi bất kỳ ai khác giúp đỡ mà phải tự mình giải quyết các vấn đề của nước Mỹ, xây dựng thịnh vượng và bảo đảm an toàn cho tương lai nước Mỹ, nếu không sẽ dễ bị phân rã, thống trị và thất bại*; (iii) *không tiếp tục tham gia vào những thoả thuận lớn trói tay nước Mỹ, ảnh hưởng đến chủ quyền, cũng như khiến việc thực thi điều đó một cách có ý nghĩa trở nên bất khả thi trong thực tế.*¹² Để thực hiện điều này, cần phải xác định đâu là mối đe dọa “trên hết”? Đó không phải là khủng bố quốc tế mà là Trung Quốc.

Tuy Chiến lược An ninh quốc gia tháng 12/2017 xác định Trung Quốc và Nga đều là đối thủ chiến lược và là cường quốc xét lại, nhưng Trung Quốc là đối thủ chiến lược “trên hết” và điều này đã được Tổng thống D. Trump ám chỉ trong bài phát biểu tại Diễn đàn CEO APEC Đà Nẵng tháng 11/2017 và được Phó Tổng thống Mike Pence phân tích đầy đủ và trực diện trong bài phát biểu tại Viện Hudson ngày 4/10/2018: “*Tệ hại nhất là các cơ quan an ninh Trung Quốc đã chủ mưu đánh cắp trọn gói công nghệ Mỹ - bao gồm các bản thiết kế quân sự tối tân... Như một thành viên của cộng đồng tình báo của chúng ta gần đây nói với tôi: những gì người Nga làm chẳng là gì cả so với những gì Trung Quốc đang làm trên khắp đất nước này.*”¹³

Để bảo đảm an ninh quốc gia trên hết, Tổng thống D. Trump xác định “*bảo đảm an ninh nội địa*” là trụ cột thứ nhất trong Chiến lược An ninh quốc gia tháng 12/2017 với một trong những biện pháp là dựng “*tường thành*” biên giới với Mexico, “*cài đặt lại*” (reset) chính sách nhập cư và *khẳng định khu vực ảnh hưởng* hay “*sân sau*” bất khả xâm phạm: “*Ở Tây bán cầu Mỹ cam kết giữ vững độc lập khỏi sự lấn chiếm của các cường quốc nước ngoài bành trướng.* Đó là chính sách bình thường của nước Mỹ từ Tổng thống Monroe phản đối sự can thiệp của nước ngoài vào Tây bán cầu và vào công việc của Mỹ.”¹⁴ Đây cũng chính là lý do mà Tổng thống D. Trump đòi đàm phán lại NAFTA.

“Mờ” và “tự do” là hai giá trị quan trọng trong hệ giá trị Mỹ. Tuyên bố của Tổng thống D. Trump tại Diễn đàn CEO cấp cao APEC 11/2017 tại Đà Nẵng (Việt Nam) về “khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở” là nhằm bác bỏ quan điểm “châu Á của người châu Á” do Chủ tịch Tập Cận Bình đưa ra vào tháng 5/2014 tại Hội nghị về các biện pháp tương tác và xây dựng lòng tin ở châu Á (CICA): “*nhân dân châu Á quản lý các công việc của châu Á, giải quyết các vấn đề của châu Á và gìn giữ an ninh của châu Á.*”¹⁵ Chiến lược An ninh quốc gia tháng 12/2017 cũng đã khẳng định quyết tâm bảo vệ “*trật tự quốc tế tự do và rộng mở*” do Mỹ thiết lập, lãnh đạo và soạn thảo luật chơi.

Quan điểm “nước Mỹ trên hết” không phải là hoàn toàn mới. Thượng nghị sỹ đảng Cộng hoà John McCain cũng đã từng đưa ra khẩu hiệu “*Quốc gia trên hết*” (*Country First*) trong chiến dịch tranh cử tổng thống năm 2008.¹⁶ Với cách tiếp cận của Tổng thống D. Trump về một kỷ nguyên mới mà “*phần lớn thế giới đang trong xung đột và một vài nơi, thực tế là đang hướng tới địa ngục.*”¹⁷ và do sự trở lại của “*cạnh tranh cường quốc*” (great power competition), đặc biệt là Trung Quốc đang tìm cách thay thế Mỹ tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương, nỗi dằn dặt của mô hình kinh tế nhà nước và thay đổi trật tự khu vực¹⁸, thì hệ quả tất yếu phải là “nước Mỹ trên hết”.

Nguyên tắc “*nước Mỹ trên hết*” gây nghi ngờ về sự xa rời chủ nghĩa quốc tế và quay trở lại với “*chủ nghĩa biệt lập mới*”, tuy nhiên, Tổng thống D. Trump đã đưa ra một quan niệm rõ ràng về mối quan hệ của Mỹ với thế giới: “*Chúng ta sẽ tìm kiếm tình hữu nghị và thiện chí với các nước trên thế giới nhưng chúng ta sẽ làm như vậy khi luôn hiểu rằng quyền của mọi quốc gia là phải đặt lợi ích của mình lên trên hết... Các quốc gia mạnh mẽ và có chủ quyền hãy đề các quốc gia đa dạng với các giá trị khác nhau và những giấc mơ khác nhau, không chỉ cùng tồn tại, mà còn cùng sát cánh bên nhau hành động dựa trên nguyên tắc cơ bản của việc tôn trọng lẫn nhau.*”¹⁹ Nhưng việc Tổng thống D. Trump bí mật tới thăm căn cứ không quân al-Asad ở miền Tây Iraq ngày 26/12/2018 đang gây ra sự bất bình trên chính trường Iraq.

Về phần Liên Hợp quốc, Tổng thống D. Trump cho rằng: “*Sự thành công của Liên Hợp quốc phụ thuộc vào sức mạnh độc lập của các nước thành viên. Liên Hợp quốc phải cải cách để tổ chức này là đối tác hiệu quả trong việc đương đầu với các đe dọa về chủ quyền, an ninh và thịnh vượng. Tổ chức này thường không tập trung vào kết quả, nhưng lại quan tâm tới quản lý quan liêu và quá trình.*”²⁰ Đó chính là lý do mà Tổng thống D. Trump đi tới quyết định để Mỹ rút khỏi Hội đồng Nhân quyền, UNESCO và Toà án Hình sự Quốc tế.

2. An ninh kinh tế chính là an ninh quốc gia

Sức mạnh kinh tế là nền tảng của sức mạnh tổng hợp quốc gia. “*Làm cho nước Mỹ vĩ đại trở lại*” (make America great again) mà D. Trump nói tới có sự kế thừa từ khẩu hiệu “*Làm cho nước Mỹ mạnh trở lại*” của ứng cử viên Ronald Reagan trong chiến dịch tranh cử tổng thống năm 1980 sau khủng hoảng dầu lửa đầu những năm 1970 và thất bại trong chiến tranh Việt Nam. Mặc dù Tổng thống B. Obama đã thực hiện một số cải cách và đạt được một số thành tựu kinh tế nhất định, nhưng nước Mỹ khi D. Trump tranh cử vẫn đang tiếp tục suy yếu, đặc biệt là kinh tế thực do làn sóng “*di chuyển ra bên ngoài*”, hậu quả kéo dài của khủng hoảng tài chính 2008, sa lầy ở Afghanistan và Iraq. Vì vậy, Chiến lược An ninh quốc gia tháng 12/2017 đã xác định trụ cột thứ hai là “*tăng cường thịnh vượng và an ninh kinh tế cho nước Mỹ*.”

Chủ nghĩa hiện thực vốn chỉ coi trọng và ưu tiên giải quyết vấn đề an ninh quân sự. Khi Tổng thống D. Trump xác định nhiệm vụ hàng đầu của tổng thống là an ninh quốc gia và coi “*an ninh kinh tế chính là an ninh quốc gia*” thì cách giải quyết vấn đề kinh tế sẽ phải khác vì Mỹ sẽ “*không có sự thịnh vượng lâu dài nếu không dám đối mặt với những mối đe dọa nghiêm trọng đối với an ninh, chủ quyền và sự ổn định mà thế giới hiện nay đang phải đối diện*.”²¹ Những mối đe dọa nghiêm trọng đối với an ninh kinh tế Mỹ hiện nay đã được

“*bộ đôi chiến lược*” - Tổng thống D. Trump và Phó Tổng thống M. Pence, khẳng định như *xâm lược kinh tế* gây mất việc làm kéo dài và làm xói mòn nền kinh tế thực, đặc biệt là ngành sản xuất chế tạo, ăn cắp và ép buộc chuyển giao tài sản trí tuệ, thương mại không công bằng... làm tổn hại kinh tế Mỹ và thủ phạm chính là Trung Quốc.²²

Sắc lệnh đầu tiên mà Tổng thống D. Trump đã ký ngày 23/1/2017 là rút khỏi TPP nhằm ngăn cản các doanh nghiệp Trung Quốc đổ vốn vào các thành viên TPP để hưởng thuế quan ưu đãi tuần hàng vào thị trường Mỹ, tiếp theo là đàm phán lại NAFTA và FTA với Hàn Quốc (KORUS), EU và Nhật Bản. Tại Diễn đàn CEO APEC Đà Nẵng tháng 11/2017, Tổng thống D. Trump đã chỉ rõ: Mỹ “*không được WTO đối xử công bằng*”, vì Mỹ “*thúc đẩy các doanh nghiệp, sự đổi mới và công nghiệp lĩnh vực tư nhân... tuân thủ các nguyên tắc WTO về bảo vệ tài sản trí tuệ, bảo đảm cách tiếp cận thị trường bình đẳng*”, trong khi những quốc gia khác (ám chỉ Trung Quốc) “*lại sử dụng ngành công nghiệp do chính phủ vận hành và hoạch định cùng các doanh nghiệp quốc doanh*”, tham gia WTO “*bằng cách trợ giá sản phẩm, bán phá giá, thao túng tiền tệ và các chính sách công nghiệp bị lợi dụng*.”²³

Phát biểu ở Đại hội đồng Liên Hợp quốc ngày 25/9/2018, Tổng thống D. Trump nhấn mạnh: “*chúng tôi từ chối ý tưởng về toàn cầu hoá và chấp nhận*

học thuyết về chủ nghĩa yêu nước".²⁴ Dư luận cho rằng, quan điểm này mang đậm màu sắc *chủ nghĩa dân tộc kinh tế*.²⁵ WTO có những khiếm khuyết như vòng đàm phán Doha đã thất bại và một số lỗ hổng chế tài, nhưng toàn cầu hoá có những cấp độ khác nhau. Cuộc cách mạng công nghệ với mũi nhọn là công nghệ thông tin và nano, cách mạng năng lượng và cách mạng công nghiệp 4.0 đang thúc đẩy phát triển kinh tế số (Digital Economy) và toàn cầu hoá số (Digital Globalization).²⁶

Mâu thuẫn kinh tế trong quan hệ Mỹ - Trung không đơn thuần chỉ do phía Trung Quốc gây ra mà còn do logic lợi nhuận chi phối các doanh nghiệp Mỹ và điều quan trọng hơn còn là do chính định hướng chiến lược và chính sách của Mỹ. Ngày 22/12/2017 Tổng thống D. Trump ký ban hành dự luật cải cách thuế do đảng Cộng hoà đề xuất, theo đó thuế kinh doanh giảm từ 35% xuống còn 21% và lợi nhuận của các công ty Mỹ thu được từ hoạt động kinh doanh của nước ngoài phần lớn không bị đánh thuế hoặc đánh cao nhất ở mức 10,5%. Sự thay đổi này tạo điều kiện thuận lợi cho các công ty Mỹ ở nước ngoài "trở về nguồn" và tăng sức cạnh tranh trên thị trường toàn cầu (trung bình thuế doanh nghiệp của OECD hiện nay là 25%). Apple tiết kiệm ít nhất 40 tỷ USD từ cắt giảm thuế. Đầu năm 2018 Apple đã quyết định đầu tư 350 tỷ USD vào nền kinh tế Mỹ trong 5 năm tới, và điều này có thể tạo ra 20 nghìn việc làm. Amazon hiện là hãng

thương mại điện tử lớn nhất thế giới có doanh thu năm 2016 là 136 tỷ USD và vốn hoá thị trường 474 tỷ USD, là hãng công nghệ vượt trội nhất năm 2017, đã quyết định đầu tư 5 tỷ USD xây dựng trụ sở chính thứ hai tại Mỹ cho 50.000 nhân viên làm việc... Tuy nhiên, luật thuế mới sẽ cộng thêm 1.500 tỷ USD vào 20.000 tỷ USD nợ công của Mỹ trong 10 năm tới.

Ngày 30/11/2018, Hiệp định Mỹ Mexico - Canada (USMCA) - phiên bản 2.0 của NAFTA đã được ký kết. Hiệp định này có nhiều nội dung mới, trong đó có điều khoản "thuốc độc" là: không cho phép các nước thành viên tham gia vào một thoả thuận tự do thương mại với một nước có nền kinh tế phi thị trường như Trung Quốc. Theo Tổng thống D. Trump, "*đây là một hiệp định mẫu làm thay đổi vĩnh viễn toàn cảnh nền thương mại.*"

"An ninh kinh tế chính là an ninh quốc gia", nên để đối phó với "xâm lược kinh tế", Mỹ phải triển khai một *cuộc chiến kinh tế* mà cuộc chiến thương mại đối với Trung Quốc hiện nay chỉ là một phương diện. Công nghệ là cội nguồn của sức mạnh kinh tế và quân sự quốc gia, nên Tổng thống D. Trump đã khẳng định: "Chúng tôi sẽ không tiếp tục dung thứ cho hành vi ăn cắp quyền sở hữu trí tuệ một cách trắng trợn. Chúng tôi sẽ *đổi đầu* với những thủ đoạn ép buộc các doanh nghiệp trao công nghệ cho nhà nước và buộc họ phải tham gia vào các liên doanh để đổi lấy quyền tiếp cận thị trường."²⁷

3. Hoà bình bằng sức mạnh

Việc Tổng thống D. Trump trực tiếp công bố Chiến lược An ninh quốc gia tháng 12/2017 tại Toà nhà R. Reagan có hàm ý về trụ cột thứ ba của chiến lược này - "Hoà bình bằng sức mạnh" vốn là di sản của Tổng thống R. Reagan. "Sức mạnh quân sự" là nguyên tắc cốt lõi của chủ nghĩa hiện thực. Trong đối thoại Milos, Thucydides đã viết: "*chuẩn mực công lý phụ thuộc vào sự bình đẳng về sức mạnh - quyền lực để ép buộc và trên thực tế kẻ mạnh làm những gì mà họ có quyền lực để làm và người yếu chấp thuận những gì họ phải chấp thuận.*"²⁸ Chủ trương bảo vệ hoà bình bằng sức mạnh nhằm đối phó với thách thức và đối thủ chiến lược Trung Quốc trong môi trường chiến lược mới.

Chiến lược Quốc phòng Quốc gia của Mỹ tháng 1/2018 đã chỉ rõ: (i) Thách thức trọng tâm đối với thịnh vượng và an ninh Mỹ không phải là khủng bố mà là tái xuất hiện *cạnh tranh chiến lược lâu dài giữa các quốc gia*; (ii) Nội địa Mỹ không còn là thánh địa an toàn; (iii) Mỹ không còn lợi thế có thể triển khai, tập hợp lực lượng quân sự và hành động theo cách Mỹ muốn trên tất cả các lĩnh vực không gian, đất liền, biển, vũ trụ và không gian mạng; (iv) Mỹ phải đối mặt với chiến trường bị chia cắt và tàn phá; (v) Các đối thủ vừa tối ưu hoá mạng lưới chiến đấu và hoạt động, vừa sử dụng chiến tranh thông tin, hoạt động uỷ nhiệm và lật đổ...; (vi) Các công nghệ mới như computer tiên tiến, phân tích

dữ liệu lớn, tự trị, robot, năng lượng trực tiếp, siêu âm, công nghệ sinh học... làm thay đổi tính chất của chiến tranh... Trong khi đó đối thủ chiến lược Trung Quốc: (1) Dùng đòn bẩy hiện đại hoá quân sự, hoạt động gây ảnh hưởng và kinh tế kiểu cướp bóc để cưỡng ép láng giềng sắp đặt lại trật tự Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương theo lợi thế của Trung Quốc; (2) Thực hiện chiến lược tổng thể quốc gia dài hạn nhằm giành quyền lực theo ưu thế kinh tế và quân sự; (3) Tiếp tục hiện đại hoá quân sự để giành bá chủ Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương trong ngắn hạn và đẩy lùi Mỹ giành thế áp đảo trên toàn cầu trong tương lai. Điều này giúp hiểu tại sao Tổng thống D. Trump đã xác định: "Từ bây giờ trở đi, các mối quan tâm an ninh của chúng tôi sẽ chỉ *sự lâu dài và phạm vi hoạt động của quân đội*, chứ không phải các tiêu chuẩn và thời gian biểu tùy ý do các chính trị gia thiết lập... *Quân đội Mỹ sẽ sớm trở nên mạnh nhất trong lịch sử của nó.*"²⁹

Tháng 8/2018 Tổng thống D. Trump đã ký "Đạo luật Ủy quyền Quốc phòng" (NDAA) cho năm tài khoá 2019 với mức ngân sách 716 tỷ USD với nhiều nội dung được lấy từ Chiến lược Quốc phòng Quốc gia của Mỹ tháng 1/2018. Đầu tháng 12/2018, Tổng thống D. Trump tuyên bố sẽ nâng ngân sách quốc phòng lên 750 tỷ USD để đẩy nhanh tiến độ xây dựng quân đội Mỹ hùng mạnh nhất thế giới trong đó có Hải quân và Lực lượng Không gian nhằm đối phó với tinh thần: "*những cuộc xung đột*

*tương lai sẽ tới nhanh hơn, kéo dài hơn và diễn ra ở trận chiến thách đố về công nghệ nhiều hơn.*³⁰

Đạo luật Ủy quyền Quốc phòng năm 2019 cho phép cung cấp tài chính cho 14 hành động cứng rắn để ngăn chặn Trung Quốc, bao gồm: (1) Hỗ trợ sáng kiến ổn định khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương; (2) Xây dựng chiến lược rõ ràng về Trung Quốc và bắt buộc báo cáo lại cho quốc hội; (3) Tăng cường khả năng sẵn sàng của lực lượng phòng vệ Đài Loan; (4) Nâng cấp Sáng kiến An ninh Hàng hải Đông Nam Á cũ để bao trùm khu vực Ấn Độ Dương Thái Bình Dương; (5) Diễn tập phòng thủ tên lửa tại khu vực Ấn Độ Dương Thái Bình Dương; (6) Tập trận và hợp tác quân sự trong khuôn khổ "Tứ giác Kim cương"; (7) Trao quyền cho Tư lệnh Bộ Chỉ huy Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương; (8) Giới hạn kinh phí tài trợ cho các chương trình tiếng phổ thông Trung Quốc; (9) Mở rộng hợp tác quốc phòng và an ninh với Ấn Độ; (10) Cho phép chuyển giao tàu hải quân cho Nhật Bản; (11) Yêu cầu báo cáo thường niên cho Quốc hội về các hoạt động quân sự, hàng hải và hàng không của Trung Quốc ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương; (12) Cho phép tiếp xúc quốc phòng cao cấp với Đài Loan; (13) Hạn chế khả năng của Tổng thống Trump trong việc cắt giảm lực lượng Mỹ tại Hàn Quốc; và (14) Tăng cường hợp tác phòng thủ tên lửa với các đối tác tại khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương.³¹

Như vậy, Đạo luật Ủy quyền Quốc phòng năm 2019 đã diễn dịch tầm nhìn chiến lược "Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở" ra ngôn ngữ quân sự thực tiễn, trong đó có trọng điểm chiến lược Đài Loan - vị trí tiền tiêu trong "chuỗi đảo thứ nhất", "Tứ giác kim cương" và Biển Đông. Trước đó, ngày 29/6/2017 Mỹ quyết định bán 1,42 tỷ USD vũ khí cho Đài Loan gồm hệ thống ra-đa cảnh báo sớm, tên lửa tốc độ cao chống bức xạ, ngư lôi và các bộ phận của tên lửa SM-2. Ngày 16/3/2018 Tổng thống Trump ký đạo luật đi lại Đài Loan nhằm khuyến khích quan chức các cấp Mỹ thăm Đài Loan và đón quan chức Đài Loan vào Mỹ theo những điều kiện thích hợp. Ngày 12/6/2018, Mỹ khánh thành toà văn phòng mới của Viện Hoa Kỳ tại Đài Loan có chức năng như "Đại sứ quán". Ngày 25/9/2018, Mỹ ký hợp đồng 330 triệu USD bán vũ khí cho Đài Loan. Từ đây có thể thấy cuộc điện đàm 10 phút "khác thường" của Tổng thống đặc cử D. Trump với Tổng thống Đài Loan Thái Anh Văn ngày 2/12/2017 báo hiệu "chiến lược ngăn chặn 2.0" của Mỹ đối với Trung Quốc đã bắt đầu.

Sức mạnh bảo vệ hoà bình theo quan điểm của Tổng thống D. Trump không đơn thuần chỉ là sức mạnh của riêng Mỹ, mà còn là sức mạnh cộng sinh của Mỹ với đồng minh và đối tác. "Sự thành công của chúng ta phụ thuộc vào *liên minh những quốc gia mạnh mẽ và độc lập*, một liên minh tôn trọng chủ quyền,

thúc đẩy an ninh, thịnh vượng cho bản thân họ và cho cả thế giới.”³² Đồng thời, sức mạnh đó còn bao gồm cả sức mạnh ngoại giao. Stanley Hoffmann cho rằng: *“Ngoại giao mà thiếu sức mạnh thì sẽ bất lực, còn sức mạnh mà thiếu ngoại giao thì sẽ mù quáng.”*³³ Hai cuộc gặp lịch sử của Tổng thống D. Trump với Chủ tịch Triều Tiên Kim Jong Un (12/6/2018) tại Singapore và với Tổng thống Nga V. Putin ngày 16/7/2018 tại Phần Lan có ý nghĩa chiến lược quan trọng trong việc ngăn chặn Trung Quốc. Ngày 20/10/2018, Tổng thống D. Trump tuyên bố sẽ rút Mỹ ra khỏi Hiệp ước Các lực lượng hạt nhân tầm trung (INF) được ký kết với Nga năm 1987 thực chất là nhằm “cài đặt lại” hệ thống phòng thủ tên lửa trên đất liền để giảm thiểu rủi ro cho các tàu sân bay của Mỹ hoạt động ở Tây Thái Bình Dương trước các nguy cơ tấn công từ hệ thống A2/AD của Trung Quốc.

Trong số các lý do của việc ông tuyên bố rút quân khỏi Syria ngày 20/12/2018 cần phải tính tới tiếp cận dầu lửa. Ngay sau khi nhậm chức, ngày 21/1/2017 trong cuộc họp với CIA, Tổng thống D. Trump đã hỏi: *“Ai sẽ nắm giữ dầu lửa?”* và phân tích: *“Nếu chúng ta đã nắm giữ được dầu lửa thì chúng ta có thể không có ISIS vì đó là nơi đầu tiên mà chúng ta cần phải nắm giữ dầu lửa... Có thể các anh sẽ có cơ hội khác, nhưng thực tế là chúng ta cần phải nắm giữ dầu lửa.”*³⁴ Dù thời đại kinh tế số đã bắt đầu, nhưng

kiểm soát nguồn dầu lửa thế giới vẫn là một sức mạnh chiến lược rất quan trọng. Kiểm soát nguồn dầu nhập khẩu của Trung Quốc cũng là một lý do mà Tổng thống D. Trump quyết định rút khỏi Thoả thuận hạt nhân với Iran. Bộ trưởng Quốc phòng Mattis đã xin từ chức do bất đồng quan điểm với Tổng thống D. Trump. Trong một cuộc trao đổi ở Lầu Năm góc hồi tháng 6/2017 với Mattis về chiến lược Afghanistan - vị trí then chốt trên mạng lưới Sáng kiến Vành đai và Con đường (BRI) của Trung Quốc sang châu Âu, chiến lược gia trưởng Steve Bannon ngạc nhiên và thừa nhận Tổng thống D. Trump đã đúng: *“các tướng lĩnh không biết gì về kinh doanh và kinh tế. Họ thực sự không quan tâm về cái giá phải trả cho bất kỳ điều gì.”*³⁵ Tháng 10/2018, Thượng viện Mỹ đã thông qua Đạo luật BUILD để lập ra IDFC (International Development Finance Corporation) quỹ viện trợ quốc tế mới có ngân sách 60 tỷ USD ưu tiên hỗ trợ xây dựng hạ tầng công nghệ cao ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương nhằm đối trọng lại với BRI của Trung Quốc.

4. Bình đẳng và có qua có lại

“Bình đẳng và có qua có lại” là một đặc trưng nổi bật của tư duy doanh nhân, nhưng Tổng thống D. Trump đã biến nó thành một nguyên tắc chiến lược cả về kinh tế và an ninh. Phát biểu tại diễn đàn CEO APEC Đà Nẵng (Việt Nam) tháng 11/2017, ông nhấn mạnh:

“chúng tôi tìm kiếm những mối quan hệ thương mại mạnh mẽ dựa trên nguyên tắc bình đẳng và có qua có lại... Chúng tôi kỳ vọng các thị trường sẽ mở cửa tương xứng từ cả hai bên, lĩnh vực công nghiệp tư nhân, không phải công nghiệp nhà nước được các nhà hoạch định chính sách ủng hộ, sẽ có đầu tư trực tiếp.”³⁶ Ý này là nhằm vào thâm hụt thương mại 375 tỷ USD với Trung Quốc, mô hình kinh tế doanh nghiệp nhà nước và “phương án” Trung Quốc nêu trong văn kiện Đại hội Đảng cộng sản 19.

Khi tranh cử D. Trump đã sử dụng nguyên tắc này để phê phán NATO và cho rằng nó “có thể lỗi thời”. Lý do chính là sự bất bình đẳng về đóng góp tài chính. Mỹ phải chi 3,5% GDP cho ngân sách quốc phòng, còn các thành viên của EU cam kết chỉ 2% GDP nhưng chưa thực hiện, riêng Đức mới chỉ có 1,2% GDP cho ngân sách quốc phòng.³⁷ Tại Hội nghị Thượng đỉnh NATO tháng 7/2018 ở Brussels, Tổng thống D. Trump kiên quyết yêu cầu các thành viên NATO của EU phải tăng chi tiêu quốc phòng 2% GDP vào tháng 1/2019 chứ không chờ tới tháng 1/2020. Trong cuộc họp báo sau Hội nghị ngày 12/7/2018, khi một số phóng viên hỏi về khả năng Mỹ có thể rút khỏi NATO nếu như các thành viên không thực hiện được mục tiêu đóng góp tài chính, Tổng thống D. Trump đã trả lời: “Tôi đã nói với mọi người rằng tôi rất không vui vì họ không thực hiện các cam kết một cách đáng kể, vì Mỹ phải chi một khoản

rất lớn, khoảng 90% chi phí của NATO... Nhưng hôm nay các nước đang bắt đầu tăng cam kết của họ... Giờ đây chúng tôi rất vui mừng và chúng ta có một NATO rất mạnh và đầy quyền lực... Tôi tin tưởng vào NATO. Tôi nghĩ là NATO rất quan trọng - có lẽ là quan trọng nhất... Nhưng Mỹ đã phải chi trả ở mọi nơi từ 70% tới 90% chi phí phụ thuộc vào cách tính toán. Đây là điều không công bằng đối với Mỹ.”³⁸

Tổng thống D. Trump cũng đã từng giận dữ về thâm hụt thương mại 18 tỷ USD hàng năm với đồng minh Hàn Quốc. Trong một cuộc họp về an ninh quốc gia Tổng thống D. Trump đã trích: “Chúng ta đã chi 3,5 tỷ USD hàng năm cho (28.000) binh sỹ Mỹ đóng ở Hàn Quốc... Tôi không biết tại sao họ lại ở đó. Hãy đưa họ trở về Mỹ!”³⁹ Nếu cố vấn hàng đầu về kinh tế của Nhà Trắng - cựu Chủ tịch Goldman Sachs Gary Cohn không kịp cất đi bản dự thảo Thư của Tổng thống D. Trump gửi Tổng thống Hàn Quốc Kim Hyun-chong đề nghị chấm dứt Hiệp định thương mại tự do với Hàn Quốc (KORUS) thì nó đã được Tổng thống D. Trump ký ngày 5/9/2017 và không biết điều gì sẽ diễn ra. Theo tính toán thì tên lửa đạn đạo mang đầu đạn hạt nhân của Bắc Triều Tiên có thể phóng tới Los Angeles trong vòng 38 phút. Nhờ hợp tác tình báo với Hàn Quốc, Mỹ có thể phát hiện ra nó trong vòng 7 giây, giúp chuẩn bị và ra lệnh bắn hạ nhanh chóng.⁴⁰ Một năm sau, ngày 24/9/2018, Tổng thống D. Trump

và Tổng thống Kim Hyun-chong đã ký FTA song phương mới. Lễ ký diễn ra bên lề kỳ họp Đại hội đồng Liên Hợp quốc ở New York. Đây là FTA song phương đầu tiên được ký kể từ khi D. Trump nắm quyền tổng thống.

Nguyên tắc này đang được Chính quyền Tổng thống D. Trump sử dụng để trừng phạt những hành vi thương mại không công bằng của Trung Quốc đã được ông Trump cảnh báo tại Diễn đàn CEO APEC Đà Nẵng (Việt Nam) tháng 11/2017: *"Chúng tôi không thể bỏ qua những sự lợi dụng thương mại này. Chúng tôi sẽ không tha thứ họ."* Điều đáng chú ý là Tổng thống D. Trump tiến hành hai đợt trừng phạt thương mại Trung Quốc theo "Bình pháp" kết hợp vây ép chiến lược và tấn công trực diện. Tổng thống D. Trump công bố áp thuế 25% đối với 50 tỷ USD hàng nhập khẩu từ Trung Quốc từ tháng 3/2018, nhưng sau khi đã "cài đặt lại" quan hệ với Đài Loan và hoàn thành cuộc gặp với Chủ tịch Bắc Triều Tiên Kim Jong Un (6/2018), đúng 0h sáng ngày 6/7/2018, Mỹ mới bắt đầu khai hoả đợt 1 cuộc chiến thương mại với Trung Quốc - áp mức thuế 25% với 818 mặt hàng nhập khẩu từ Trung Quốc trị giá 34 tỷ USD và thêm 16 tỷ USD vào ngày hôm sau. Ngày 16/7/2018 Tổng thống Trump gặp Tổng thống Putin ở Phần Lan nhằm phân hoá quan hệ Nga - Trung.

Ngày 17/7/2018 EU và Nhật Bản đã đạt được thoả thuận phi thuế quan. Ngày 25/7/2018 trong cuộc gặp với

Tổng thống D. Trump, Chủ tịch Ủy ban châu Âu Jean-Claude Juncker đã bày tỏ sự ủng hộ Chính quyền Tổng thống D. Trump đối phó với các hành vi thương mại không công bằng của Trung Quốc và hai bên đã ra tuyên bố chung về thương mại tự do *"không thuế quan, không rào cản, không trợ cấp"* giữa Mỹ và EU. Ngày 9/8/2018, Mỹ và Nhật Bản tổ chức đàm phán thương mại ở Washington. Sau khi tam giác *thương mại giá trị và tự do* Mỹ - EU Nhật Bản định hình nhằm loại Trung Quốc, ngày 17/9/2018, Mỹ mới tuyên bố áp thuế đợt hai đối với 200 tỷ USD hàng hoá nhập khẩu từ Trung Quốc với mức thuế bổ sung 10% sẽ được áp dụng từ ngày 24/9/2018 cho đến hết năm 2018, từ ngày 1/1/2019 sẽ tăng lên 25%. Tổng thống Trump còn dọa sẽ đánh thuế toàn bộ hơn 500 tỷ USD hàng hoá nhập khẩu từ Trung Quốc.

Trong cuộc đấu trực diện này, Trung Quốc cũng đáp trả theo kiểu "ăn miếng trả miếng" nhưng có giới hạn và cũng có ý định tổ chức các cuộc đàm phán thương mại cấp cao nhằm giải quyết vấn đề, nhưng do những khác biệt lớn về quan điểm nên chương trình đàm phán bị hủy bỏ ngày 22/9/2018, hai ngày trước thời điểm các khoản thuế mới được thực thi. Ngày 1/12/2018, bên lề Hội nghị Thượng đỉnh G.20 Tổng thống D. Trump và Chủ tịch Tập Cận Bình đã có cuộc gặp và đạt được thoả thuận "hưu chiến": Mỹ ngừng áp thuế 25% lên 200 tỷ USD hàng hoá Trung Quốc vào

ngày 1/1/2019. Hai bên có 90 ngày đàm phán, nếu không đạt được thoả thuận vào ngày 1/3/2019 thì Mỹ sẽ tiếp tục tăng thuế từ 10% lên 25% đối với 200 tỷ USD hàng hoá này.

5. Thương tôn pháp luật

Cũng tại Diễn đàn CEO APEC Đà Nẵng (Việt Nam) tháng 11/2017, Tổng thống D. Trump đã yêu cầu: *"thương tôn pháp luật, các quyền cá nhân, tự do hàng hải và trên không bao gồm các chuyến vận chuyển mìn."*⁴¹ Ở đây, ông hàm ý cả luật pháp Mỹ và luật pháp quốc tế. Theo ông, "những tổ chức như WTO chỉ hoạt động đúng chức năng khi mọi thành viên *tuân thủ luật chơi và tôn trọng chủ quyền* của mọi quốc gia thành viên."⁴² Tại Hội nghị thượng đỉnh APEC ở Honolulu, Hawaii, ngày 13/11/2011, Tổng thống Obama cũng đã tuyên bố với Trung Quốc: *"Chúng tôi muốn các bạn hãy tuân thủ đúng luật..."*⁴³. Nhưng đáng tiếc là ông chưa có hành động kiên quyết nào đáng kể nên đã để cho Trung Quốc phạm luật và "lấn sân" Mỹ trong một thời gian quá dài đặc biệt là tội phạm và gián điệp công nghệ.

Sử dụng Điều 301 của Đạo luật thương mại năm 1974 cho phép Tổng thống Mỹ có thẩm quyền hơn trong việc áp đặt các mức phạt đối với các hành vi buôn bán không công bằng và trộm cắp tài sản sở hữu trí tuệ; tháng 8/2017, Mỹ đã mở một cuộc điều tra chính thức nhằm vào các hành động gây sức ép

chuyển giao và đánh cắp tài sản trí tuệ của Mỹ và đồng minh, gây thiệt hại từ 225 tỷ USD tới 600 tỷ USD mỗi năm với riêng nước Mỹ. Phát biểu tại Viện Hudson ngày 4/10/2018, Phó Tổng thống M. Pence nhấn mạnh: "thông qua kế hoạch "Made in China 2025", Đảng Cộng sản Trung Quốc đã đặt mục tiêu kiểm soát 90% các ngành công nghiệp tiên tiến nhất thế giới, bao gồm robot, công nghệ sinh học và trí tuệ nhân tạo. Để giành được những đỉnh cao chỉ huy của nền kinh tế thế kỷ XXI, Bắc Kinh đã chỉ đạo các quan chức và doanh nghiệp của mình *thâu tóm tài sản trí tuệ Mỹ - nền tảng cho sự lãnh đạo kinh tế của chúng ta - bằng mọi phương tiện cần thiết...* Và bằng cách *sử dụng công nghệ bị đánh cắp* đó, Đảng Cộng sản Trung Quốc đang lấy lưỡi cày rên grom trên một quy mô lớn..."⁴⁴ Vì vậy, một cuộc chiến công nghệ phản công "Made in China 2025" đã được bắt đầu bằng công cụ pháp luật.

Ngày 9/10/2018, Từ Diên Quân - Phó Giám đốc Sở an ninh tỉnh Giang Tô (Trung Quốc) bị bắt ở Bi từ tháng 4/2018, bị dẫn độ đến Mỹ với cáo buộc hoạt động gián điệp từ năm 2013 nhằm thu thập thông tin "rất nhạy cảm" của một số công ty hàng không Mỹ như GE Aviation. Ngày 10/10/2018, Từ Diên Quân bị xét xử ở toà án liên bang ở Cincinnati, bang Ohio (Mỹ). Đây là lần đầu tiên một gián điệp Trung Quốc bị dẫn độ tới Mỹ và đưa ra toà. Vào ngày 30/10/2018, Bộ Tư Pháp Mỹ đã truy tố

10 gián điệp Trung Quốc đã tìm cách xâm nhập vào hệ thống máy tính của một công ty Mỹ và một công ty Pháp từ một văn phòng ở Tô Châu (Trung Quốc). Cả hai công ty này đều là nhà sản xuất động cơ turbofan được sử dụng trong các máy bay thương mại. Ngày 30/11/2018, theo yêu cầu của Bộ Tư pháp Mỹ, Canada đã bắt bà Mạnh Văn Chu - Phó Tổng giám đốc kiêm Giám đốc tài chính Huawei. Lý do bắt là do bà này đã sử dụng một công ty con của Huawei có tên là Skycome để vi phạm lệnh trừng phạt của Mỹ đối với Iran trong thời gian từ 2009 đến 2014. Huawei là tập đoàn công nghệ hàng đầu của Trung Quốc, hoạt động trên phạm vi toàn cầu, được xem là mũi nhọn công nghệ của Trung Quốc trong cuộc đua 5G - yếu tố then chốt trong chế tạo xe tự lái và trí tuệ nhân tạo.

NDAA năm 2019 cũng đã cấm các cơ quan chính quyền sử dụng linh kiện viễn thông của hai hãng đầu đàn của Trung Quốc, Huawei và ZTE, và tăng cường quyền hạn của Ủy ban Đầu tư nước ngoài vào Mỹ. Ủy ban này giám sát các khoản đầu tư của Trung Quốc và giờ đây ủy ban được giao việc đánh giá tác động của các khoản đầu tư này đến lợi ích an ninh quốc gia. Tổng thống D. Trump chỉ rõ: "Nhưng để cái mà tôi gọi là giấc mơ Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương này trở thành hiện thực, chúng ta phải đảm bảo rằng tất cả cùng chơi theo luật, vốn là điều họ không làm vào thời điểm hiện nay.

*Những nước tuân thủ luật chơi sẽ trở thành đối tác kinh tế gần gũi nhất của Mỹ. Những ai không làm được như vậy chắc chắn rằng Mỹ sẽ không còn nhắm mắt làm ngơ cho những hoạt động vi phạm, lừa gạt hay xâm lược kinh tế. Những ngày đó đã qua rồi."*⁴⁵ Tổng thống D. Trump đang cân nhắc ban hành sắc lệnh đã được chuẩn bị từ tháng 8/2018 nhằm cấm các công ty Mỹ sử dụng thiết bị viễn thông của Huawei và ZTE sớm nhất là vào tháng 1/2019.

Riêng ở Biển Đông, Chính quyền Tổng thống D. Trump gia tăng các chuyến tuần tra của cả tàu chiến, tàu khu trục và máy bay B52 ở vùng 12 hải lý quanh các đảo Tri Tôn (Hoàng Sa), Đá Vành Khăn, Đá Gaven... (Trường Sa). NDAA 2019 còn cấm Trung Quốc tham gia cuộc tập trận hải quân lớn nhất thế giới "Vành đai Thái Bình Dương" (RIMPAC) cho đến khi Bắc Kinh chấm dứt các hoạt động quân sự hóa ở Biển Đông. Phát biểu tại Hội nghị cấp cao Đông Á (EAS) ở Singapore ngày 15/11/2018, Phó Tổng thống M. Pence cảnh báo: "Quân sự hoá và bành trướng lãnh thổ của Trung Quốc ở Biển Đông là *phạm luật và nguy hiểm*. Nó đe dọa chủ quyền của nhiều quốc gia và nguy hiểm cho sự thịnh vượng của thế giới... *Để quốc và xâm lược không có chỗ đứng ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương...* Mỹ sẽ tiếp tục đi lại trên biển, trên không ở bất cứ nơi nào *luật pháp quốc tế cho phép cũng như lợi ích quốc gia của chúng tôi yêu cầu.*"⁴⁶

Với định hướng chủ nghĩa hiện thực có nguyên tắc, Chính quyền Tổng thống D. Trump đang triển khai “cài đặt lại” luật chơi, thể chế quốc tế và trật tự thế giới theo phương châm *đơn phương chỉ đạo, song phương chủ đạo và đa phương khi cần thiết*. Cho dù phe Dân chủ đã nắm được Hạ viện, nhưng đang hình thành một sự đồng thuận Washington mới về “ngăn chặn 2.0” đối với Trung Quốc giữa lưỡng đảng và với đồng minh. Kinh tế Mỹ có bước phát triển mới. Trung Quốc đang phải đối mặt với nhiều thách thức lớn chưa từng thấy như suy giảm tăng trưởng, nợ công tăng, chứng khoán và dự trữ ngoại hối sụt giảm, đồng nhân dân tệ mất giá, nguy cơ khủng hoảng tài chính và bất ổn xã hội... Tuy nhiên, dự báo về Mỹ, Trung Quốc và quan hệ Mỹ - Trung tới đây vẫn còn phải đợi thêm thời gian. “Điều có thể làm cho Mỹ trở thành ngoại lệ chính là khả năng tìm kiếm sự hoàn hảo không ngừng nghỉ, chứ không phải đòi hỏi Mỹ thành trung tâm.”⁴⁷ Nếu tư duy và hành động chiến lược của Tổng thống D. Trump theo đúng hướng này thì cuộc cách mạng chiến lược mà ông mong ước có nhiều khả năng trở thành hiện thực ■

Chú thích:

1. Hal Brands, *American Grand Strategy in the age of Trump*, Brookings Institution Press, Washington, D. C. 2018, p. 154 (những phần in nghiêng trong bài không có trong bản gốc là do tác giả muốn nhấn mạnh)
2. Francois Jullien, *Bàn về chữ thời - Những yếu tố của một triết lý sống*, Nxb Đà Nẵng, 2004, tr. 187

3. Xem: Friedrich Nietzsche, *Bên kia thiện ác*, Nxb Văn hoá - Thông tin, Hà Nội, 2008
4. “The Supreme Art of war is to subdue the enemy without fighting”, Mobile.twitter.com
5. *Trump's 2017 UN speech transcript*, politico.com
6. *Trump's 2018 UN speech transcript*, politico.com
7. Derek Chollet, *The Long Game: How Obama Defied Washington and Redefined America's Role in the World*, PublicAffairs New York, 2016, p. 28
8. Remarks by Vice President Pence on the Administration's Policy Toward China, October 4, 2018, whitehouse.gov
9. Michael Pillsbury, *The Hundred-Year Marathon: China's Secret Strategy to Replace America as the Global Superpower*, ST. Martin's Griffin, New York, 2016
10. Waltz, Kenneth N., *Theory of International Politics*, Reading, MA: Addison-Westley, 179, tr.93
11. Bob Woodward, *Fear - Trump in the White House*, Simon & Schuster, Inc, 2018, p. xxii
12. *Trump's 2017 UN speech transcript*, politico.com
13. Remarks by Vice President Pence on the Administration's Policy Toward China, October 4, 2018, whitehouse.gov
14. *Trump's 2018 UN speech transcript*, politico.com
15. Xi Jinping, *New Asian Security Concept For New Progress in Security Cooperation*, 21/5/2014, id.china-embassy.org
16. *The New Nationalism*, The Economist, Nov 19th 2016
17. *Trump's 2017 UN speech transcript*, politico.com
18. NSS 12/2017.
19. *Trump's 2017 UN speech transcript*, politico.com
20. *Trump's 2017 UN speech transcript*, politico.com
21. Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Việt Nam, Foreign Policy. Issued on: November 10, 2017, whitehouse.gov
22. Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Việt Nam, Foreign Policy. Issued on: November 10, 2017, whitehouse.gov; Vice President Mike Pence's Remarks on the Administration's Policy Towards China at Hudson Institute on October 4, 2018, Hudson.org
23. Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Việt Nam, Foreign Policy. Issued on: November 10, 2017, whitehouse.gov
24. *Trump's 2018 UN speech transcript*, politico.com
25. Peter Evans, *Behind Trump's Rhetoric of Economic Nationalism*, 2018 Global Dialogue, Volume 7, Issue 4, globaldialogue.isa-sociology.org

26. Susan Lund and James Manyika, *Defending Digital Globalization Let the Data Flow*, Foreign Affairs, Thursday, April 20, 2017
27. *Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Việt Nam*, Foreign Policy. Issued on: November 10, 2017, whitehouse.gov
28. Thucydides, *Đối thoại Milos*, Paul R. Vioty-Mark V. Kauppi, *Lý luận quan hệ quốc tế*, bản dịch, HVQHQT, HN, 2001, tr.134
29. *Trump's 2017 UN speech transcript*, politico.com
30. *The National Military Strategy of the United States of America 2015*, p. i
31. Zachary Haver, *Hear's America's New Plan to Stop China's Island-Building*, nationalinterest.org, October 1, 2018; *Thayer: Luật quốc phòng mới của Mỹ thật sự cứng rắn hơn với Trung Quốc*, new.zing.vn, 05/08/2018
32. *Trump's 2017 UN speech transcript*, politico.com
33. Rober J. Lieber: *The American Era - Power and Strategy for the 21st Century*, Cambridge University Press, 2005, p.58
34. Michael Wolff, *Fire and Fury inside the Trump White House*, Henry Holt and Company, New York, 2018, p. 49
35. Bob Woodward, *Fear - Trump in the White House*, Simon & Schuster, Inc, 2018, p. 196
36. *Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Việt Nam*, Foreign Policy. Issued on: November 10, 2017, whitehouse.gov
37. Bob Woodward, *Fear - Trump in the White House*, Simon & Schuster, Inc, 2018, p. 76
38. *Remarks by President Trump at Press Conference After NATO Summit, Brussels, Belgium*, Foreign Policy, Issued on July 12, 2018, whitehouse.gov
39. Bob Woodward, *Fear - Trump in the White House*, Simon & Schuster, Inc, 2018, p. 224
40. Bob Woodward, *Fear - Trump in the White House*, Simon & Schuster, Inc, 2018, p. xviii
41. *Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Việt Nam*, Foreign Policy. Issued on: November 10, 2017, whitehouse.gov
42. *Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Việt Nam*, Foreign Policy. Issued on: November 10, 2017, whitehouse.gov
43. <http://vtc.vn/311-309507/quoc-te/tong-thong-my-tuyen-bo-mat-het-kien-nhan-voi-trung-quoc.htm>
44. *Vice President Mike Pence's Remarks on the Administration's Policy Towards China at Hudson Institute on October 4, 2018*, Hudson.org
45. *Remarks by President Trump at APEC CEO Summit, Da Nang, Việt Nam*, Foreign Policy. Issued on: November 10, 2017, whitehouse.gov
46. *Prepared Remarks For Vice President Pence at the East Asia Summit Plenary Session, Foreign Policy*, Issued on: November 15/2018, whitehouse.gov
47. Derek Chollet, *The Long Game: How Obama Defied Washington and Redefined America's Role in the World*, PublicAffairs New York, 2016, p. 227